

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Zvláštní škola J. A. Komenského a speciální základní škola
při nemocnici Kutná Hora, Na Náměti 416**

Na Náměti 416, 284 01 Kutná Hora

Identifikátor školy: 600 021 785

Termín konání inspekce: 16. – 21. leden 2004

Čj.:	c1-1015/04-4041
Signatura:	oc2nx508

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve zvláštní škole a školní družině vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a sledovaným předmětům
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve zvláštní škole a školní družině vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a sledovaným předmětům
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětech český jazyk, matematika a pracovní vyučování
- ❖ činnosti školní družiny

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní škola J. A. Komenského a speciální základní škola při nemocnici Kutná Hora, Na Náměti 416 hospodaří a vystupuje od 1. července 2000 jako právní subjekt. Příspěvková organizace Středočeského kraje sdružuje zvláštní školu (kapacita 150 žáků), školní družinu (kapacita 20 žáků) a speciální základní školu při nemocnici (kapacita 28 žáků), která sídlí na adrese Vojtěšská 237, 284 01 Kutná Hora.

Úplně organizovanou zvláštní školu s devíti ročníky v osmi třídách navštěvují v letošním školním roce celkem 84 žáci, kteří se nemohou s úspěchem vzdělávat v základní škole, 20 žáků bez intelektových předpokladů pro úspěšné zvládnutí učiva zvláštní školy je vzděláváno ve dvou pomocných třídách. Jedno oddělení školní družiny vykazovalo ke dni inspekce deset žáků s pravidelnou docházkou, dalších šestnáct dochází nepravidelně. V souladu s *Metodickým pokynem MŠMT čj. 25 484/2000-22* byla zřízena jedna přípravná třída pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, kterou navštěvuje 17 dětí. V základní škole při nemocnici jsou vyučováni žáci s akutním onemocněním, jejichž zařazení do výuky určuje ošetřující lékař, zájmovou činnost hospitalizovaných žáků v odpoledních hodinách zabezpečuje školní družina.

Současná ředitelka vykonává funkci od 1. července 2001. Poslední inspekce proběhla ve zvláštní škole v listopadu 1998.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Personální zabezpečení výuky vzhledem k předmětu inspekce a požadavkům na předepsanou kvalifikaci bylo vynikající. Výuku sledovaných předmětů ve *třídách zvláštní školy* zajišťovalo celkem dvanáct pedagogických pracovníků, z nichž jedenáct mělo z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti odpovídající vzdělání. Ředitelka a zástupkyně splňují podmínky pro výkon svých funkcí. Výchovná poradkyně, zkušená učitelka, vykonává funkci od školního roku 2001/2002, příslušné kvalifikační studium dosud neabsolvovala. Vychovatelka *školní družiny* má středoškolské pedagogické vzdělání, v letošním školním roce podala přihlášku ke studiu na vysoké škole, po jejímž absolvování by získala potřebnou kvalifikaci. Skladba úvazků je vzhledem k odborné a pedagogické způsobilosti a zkušenostem učitelů zajištěna optimálně. Přímá vyučovací povinnost všech pedagogických pracovníků je

v souladu s obecně závazným právním předpisem a jejich pracovními úvazky. Věková struktura pedagogického sboru je celkově vyvážená. V současné době ve škole pracují čtyři učitelé s praxí 0 – 10 let, čtyři mají praxi 11 – 20 let, jeden 21 – 30 let a čtyři 31 a více roků.

Český jazyk a pracovní vyučování zabezpečovalo celkem osm učitelů, z nichž sedm splňovalo podmínky stanovené vyhláškou. Všech osm vyučujících předmětu matematika splňovalo podmínky výše uvedené vyhlášky.

Škola má funkční organizační strukturu, jež umožňuje účinné řízení všech úseků provozu celého subjektu. Základními dokumenty, které zajišťují plynulý chod školy jsou především *organizační a provozní řád školy* a soubor dokumentů s názvem *organizační zabezpečení školního roku 2003/2004* včetně *pracovních náplní* jednotlivých pracovníků. V těchto dokumentech jsou podrobně stanoveny povinnosti všech pracovníků, kompetence, pedagogicko-organizační opatření pro školní rok apod.

Předávání informací mezi všemi zaměstnanci funguje bez problémů. Informační systém tvoří především pedagogická rada, provozní porady a porady vedení, nástěnka ve sborovně a denní osobní kontakt s většinou zaměstnanců. Důležité informace (pokyny, legislativa, kritéria pro přidělení osobních příplatků, popřípadě vyhodnocování testů environmentální výchovy apod.) jsou ve sborovně k dispozici všem pedagogickým pracovníkům, kteří mají za povinnost se s nimi seznamovat, o čemž svědčí jejich podpisy.

Oficiálně ustanoveným poradním orgánem školy je pedagogická rada. Jejím jednání se účastní všichni pedagogičtí pracovníci. Rada schvaluje důležité dokumenty – řád školy, výroční zprávu o činnosti školy, projednává prospěch a chování žáků, řeší odborné a organizační otázky, vzdělávací nabídku a další akce. Do systému patří také výchovný poradce a metodik prevence sociálně patologických jevů. Ze zápisů jednání je zřejmé, že jsou stanovovány závěry a kontrolováno jejich plnění. Metodické orgány nebyly ustanoveny, jejich činnost zastupuje vedení školy. Vzhledem k zjištěným nedostatkům v plánování učiva předmětu pracovní vyučování jsou v této části rezervy. Otázky související se zajištěním odbornosti výuky, metodickým vedením učitelů či předáváním zkušeností získané dalším studiem a účastí na vzdělávacích akcích jsou projednávány v rámci již zmiňovaných pedagogických rad a provozních porad, což bylo doloženo předloženými zápisy. Vedení pedagogických pracovníků uskutečňuje ředitelka a zástupkyně především při hospitacích, následných rozborech sledovaných hodin a při operativním každodenním působení. Začínající a nezkušení učitelé bez kvalifikace pomáhá uvádějící učitelka. Zavedený systém má standardní účinnost.

Plány hospitační a kontrolní činnosti vedoucích pracovníků jsou konkrétní, vypracované na základě hodnocení a z něj vyplývajících závěrů předcházejícího školního roku. O zjištěných kladech a nedostacích jsou pořizovány zápisy obsahující formativní opatření orientovaná na zlepšování kvality práce.

Systém následných kontrol je zaveden. Drobné nedostatky byly shledány pouze ve vedení povinné dokumentace (ojedinělé nestandardní opravy zápisů). Kontrolní činnost vztahující se k provozu zařízení je prováděna při běžném denním styku se zaměstnanci a zjištěné nedostatky jsou bezodkladně řešeny.

Hodnocení zaměstnanců školy a přijímání adekvátních opatření v souvislosti s kontrolními zjištěními většinou příznivě ovlivňuje jejich profesionální růst. Hospitační záznamy také poukazují na opakující se nedostatky ve výuce některých učitelů, např. neochotu přijímat nové podněty k práci, uchylování se k rutinním zaběhnutým postupům, nevyužívání pomůcek apod. V těchto případech mají jejich opatření nižší účinnost. Pro finanční odměňování jsou stanovená všem známá pravidla (*Kritéria pro stanovení osobního ohodnocení pro pedagogické a správní pracovníky*). Systém sebehodnocení pracovníků je zaveden, zejména v pohospitačních rozborech mají pedagogičtí pracovníci příležitost k hodnocení vlastní práce.

Velký význam shledává vedení školy v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, proto mají vzdělávací aktivity, které mohou vést ke zlepšování kvality výchovně-vzdělávací práce jejich podporu. Jedná se o kurzy v oboru výpočetní techniky, dále se pedagogové zúčastnili řady dalších akcí, jako například: *současnost a perspektivy vzdělávání žáků se speciálními potřebami, syndrom týraného dítěte, vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a chování, jak učit žáky pracovat s textem a informacemi, vzdělávání dětí s těžším mentálním postižením, násilí v rodinách, intraskupinové násilí, hudbou a pohybem ke zdrav ap.* Ředitelka studuje druhý ročník funkčního studia, pokračuje vzdělávání pracovníků v oblasti výchovného poradenství, protidrogové prevence a environmentální výchovy. Vedení školy vychází vstříc uchazečům o dálkové studium. Kromě již zmíněné jedné učitelky, si ještě další dva učitelé doplňují vzdělání studiem na vysoké škole. Pedagogové se většinou snaží získané poznatky ve své praxi efektivně využívat.

Personální podmínky, vzhledem k organizačním a systémovým podmínkám, byly hodnoceny celkově velmi dobře.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Škola využívá pro svou činnost dvoupatrovou budovu v blízkosti centra města, jejíž vlastníkem je Město Kutná Hora. Celý objekt, vyjma zadní části venkovní omítky vykazuje výrazné známky opotřebování. Protože pronajímatel neuvažuje o zlepšení současného nevyhovujícího stavu a ani negarantoval jistotu setrvání školy na stávající adrese, byla zřizovatelem nabídnuta jeho vlastní, v současné době již z převážné části zrekonstruovaná budova v bezprostřední blízkosti školy. Činnost v nových prostorách (část byla již zkolaudována) má být zahájena od školního roku 2004/2005.

Školní betonové hřiště v areálu školy je vybaveno pro míčové hry, travnatá plocha slouží k oddechovým aktivitám, přízemní budova na školním dvoře je skladem materiálu a pomůcek pro pracovní vyučování, oddělený a dostatečný prostor je účelně využíván pro pěstitelské práce. Jedenáct, svou velikostí vyhovujících kmenových učeben s relaxačním prostorem je vybaveno novějším žákovským a úložným nábytkem. Pro specifickou výuku je zřízena učebna výpočetní techniky, dvě školní dílny, cvičná kuchyně a víceúčelová pracovna výchovných předmětů, která slouží i jako žákovská a učitelská knihovna. Ve školní dílně je dostatečný počet pracovních míst. Její zařízení je však zastaralé a opotřebované, dle subjektivního posouzení nevyhovuje bezpečnostním hlediskům (nerovnosti - zničená podlahová krytina). Právě tak i ostatní prostory školy - včetně učeben - jsou užíváním značně poznamenané, například zdi a jejich obložení, dveře, schodiště aj. Sociální zařízení nejsou kulturním prostředím a neodpovídají současným hygienickým normám (poničené nebo chybějící obklady, absence teplé vody). Vyučující mají většinou snahu prostředí tříd a veřejných prostor vylepšit výtvarnými a rukodělnými výrobky žáků, v učebnách nechybí transparenty aktualizující učivo. Zázemí pro pedagogické pracovníky je zařízení funkčně a esteticky. Žákovská a učitelská knihovna jsou dle možností doplňovány novými tituly. Pro žáky je stanovená výpůjční doba.

Didaktické pomůcky jsou systematicky uloženy v kabinetech, jejich pozvolná obnova je dostatečná, limitovaná přidělenými finančními prostředky. Část aktuálně používaných pomůcek mají učitelé přímo ve třídách. Během výuky učitelé žákům poskytují pracovní listy a další rozšiřující písemné materiály. Šest počítačů získaných v rámci projektu *Internet do škol* je vybaveno dodanými výukovými programy, které si škola rozšířila o řadu dalších.

Pravidelné je hledání potřebných informací na internetu učiteli i staršími žáky. Všichni vyučující mají základní uživatelské znalosti v práci s počítači, správkyně sítě a tři další získali hlubší znalosti v oblasti výpočetní techniky, které dále uplatňují ve výuce předmětu *informatika*. Pravidelněji v rámci povinných předmětů využívají PC především učitelé na nižším stupni. K administrativním úkonům a zpracování pedagogické dokumentace slouží dva počítače a tiskárna v ředitelně a sborovně. Z další audiovizuální techniky má škola dostatek funkčních radiomagnetofonů, hifi sestavu, dva videorekordéry s televizí. Videotéka i vybavenost audiokazetami je dobrá a je ve výuce využívána. Účelně škola využívá standardní fond pomůcek a nářadí pro pracovní vyučování. Z elektrického vybavení jsou k dispozici trouba, sporák, varná konvice, pračka, šicí stroje, žehlička, vybavení pro péči o dítě a domácnost, z nářadí ruční vrtačka, pájky aj. Další nářadí v dílnách je pro žáky zajištěno v dostatečném množství a kvalitě, uložení je přehledné. Cvičná kuchyně má nedostatek varné a pracovní plochy a pouze jeden dřez na mytí nádobí. Pro stolování a další činnosti je vybavení účelné, esteticky působí sestava nábytku. Kabinet učebnic obsahuje učební texty pro všechny žáky a předměty, které jsou součástí ucelených řad. Žáci prvních ročníků byli vybaveni učebními potřebami v předepsané výši. Variabilita a množství speciálních pomůcek jsou na průměrné úrovni.

Školní družina

Materiálně-technické zázemí školní družiny je velmi dobré. Jedno oddělení - společné pro žáky zvláštní a pomocné školy - má pro svoji činnost vlastní, vzhledem k počtu a potřebám dětí vyhovující dvě místnosti. Jedna je vybavena relaxačním prostorem, druhá novějším nábytkem pro práci u stolků. Žáci mají volně k dispozici moderní stavebnice, společenské hry, hračky, velmi dobré je též vybavení pro výtvarné a sportovní aktivity. Pro potřeby školní družiny slouží televize a video, k dispozici je také radiomagnetofon a starší funkční PC.

Vedení školy má velmi dobrý přehled o tom, jak materiálně-technické vybavení učitelé ve výuce využívají. Tato oblast je pravidelně sledována při hospitační činnosti vedoucích pracovníků. Z dostupných materiálů vyplývá, že je prováděna analýza výsledků této kontroly. Vzhledem ke skutečnosti, že ve sledovaných hodinách ne všichni vyučující uplatňovali účelně dostupné pomůcky, má dopad kontroly nižší účinnost. Sledováno je též využívání odborných pracoven, ve kterých jsou za tímto účelem zavedeny evidenční sešity návštěvnosti. Někteří učitelé plánují využití didaktických pomůcek a materiálu v rámci tematických plánů. Na poradách jsou seznamováni s nově nakoupenými pomůckami, dle finančních možností jsou také akceptovány požadavky jednotlivých vyučujících v oblasti plánování materiálního rozvoje školy. Materiálně-technické zázemí školy není využíváno jinými subjekty ani širší veřejností.

Celkově posuzované materiálně-technické podmínky zvláštní školy jsou hodnoceny jako dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Ve zvláštní škole se vyučuje podle *Vzdělávacího programu zvláštní školy čj. 22 980/97-22*. Týdenní hodinové dotace sledovaných předmětů ve všech ročnících byly v souladu s učebním plánem realizovaného vzdělávacího programu.

Škola respektuje speciální vzdělávací potřeby těch žáků, kteří nemají dostatečné předpoklady pro úspěšné zvládnutí všech požadavků stanovených učebními osnovami. V souladu s platnou legislativou jsou dva žáci zvláštní školy vyučováni podle vypracovaných individuálních plánů

v předmětu matematika a český jazyk. Jeden žák je vzděláván na základě individuální výuky (4x v týdnu jednu hodinu). Dalšímu, kterého pro svůj zdravotní stav ředitelka osvobodila od povinnosti docházet do školy bylo zajištěno v potřebném rozsahu individuální vyučování, a to 2x dvě hodiny v týdnu. Plány zohledňují diagnózu stanovenou poradenským pracovištěm (většinou SPC) a jeho doporučení pro další práci s žákem. Hodnocení jejich plnění je podkladem pro korigování výukových cílů.

Základní vzdělávací nabídka zvláštní školy je v tomto školním roce rozšířena o nepovinné předměty anglický jazyk a informatika. Ze zájmových útvarů zde pracuje kroužek výpočetní techniky, sborový zpěv a stolní tenis.

Do výuky předmětů jsou zařazovány vzdělávací oblasti z problematiky ochrany člověka za mimořádných situací, výchovy k volbě povolání, dopravní a environmentální výchovy.

Vzdělávací program zvláštní školy je realizován v souladu s údaji uvedenými v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Kontrolou rozvrhu hodin všech tříd pro školní rok 2003/2004 bylo zjištěno, že učební plány zvláštní školy jsou plněny v celém rozsahu.

Zápisy v třídních knihách zvláštní školy, v katalogových listech žáků a třídních výkazech pro školní rok 2002/2003, 2003/2004, které byly při inspekci kontrolovány, průkazně zachycují průběh vzdělávání. Osobní dokumentace žáků je přehledně vedena včetně vyhodnocování plnění individuálních výchovně-vzdělávacích plánů.

Kontrolou třídních knih za školní rok 2002/2003 nebylo ve zvláštní škole zjištěno neplnění učebních osnov v žádném ze sledovaných předmětů.

Výuka je v souladu s učebními dokumenty vzdělávacího programu.

Vedení školy sleduje plnění učebních osnov ve zvláštní škole ve dvou úrovních. Porovnává soulad časových tematických plánů vypracovaných učiteli s učebními osnovami, následně sleduje plnění učebních osnov při hospitacích a při kontrole vedení povinné dokumentace. Sleduje i realizaci IVP.

Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu splňuje psychohygienické požadavky (počet hodin v jednom sledu, počet hodin v jednom dni, délka přestávek) a je tudíž v souladu s obecně závazným právním předpisem.

Školní řád obsahuje veškerá ustanovení vyplývající z vyhlášky a je doplněn o zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek. Uvádí také práva žáků, je formulován převážně pozitivně. Kvalitně a se zohledněním konkrétních podmínek jsou rovněž zpracovány řady všech odborných pracoven.

Vnější informační systém je funkční. Informování rodičů o průběhu a výsledcích vzdělávání a chování žáků je velmi dobré. Zákonní zástupci dostávají informace prostřednictvím žákovských knížek, pozvánek, osobními návštěvami pedagogů v rodinách, v průměru čtyřikrát do roka jsou svolávány schůzky společné pro všechny rodiče, jejich zájem je však mizivý. Nabízeny jsou také individuální konzultace po předchozí dohodě s učitelem. Výchovná poradkyně poskytuje pravidelně informace z oblasti profiorientace vycházejícím žákům. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2002/2003 obsahuje veškeré údaje, má solidní vypovídací hodnotu.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

System výchovného poradenství má velmi dobrou úroveň. Výchovný poradce zajišťuje základní činnosti související s profesním poradenstvím a řešením výchovných problémů a výukových selhávání žáků. V rámci kariérového poradenství poskytuje žákům informace o možnostech dalšího studia, zajišťuje pro vycházející žáky exkurze do středních odborných a odborných učilišť, podklady pro vyšetření dětí pracovníky odborných pracovišť, spolupracuje s úřadem práce, s odborem sociálních věcí při Městském úřadu Kutná Hora. Z výchovných problémů se ve škole často vyskytují záškoláctví, kázeňské přestupky a agresivní chování, které jsou řešeny osobním pohovorem se žákem a jeho rodiči, v závažnějších případech je svolávána výchovná komise. Z dostupné dokumentace je zřejmé, že jsou přijímána ze strany školy opatření, ne vždy jsou však účinná.

Oblast prevence sociálně patologických jevů řídí školní metodička, odborně a pedagogicky způsobilá učitelka, která se ve svém oboru pravidelně vzdělává. Předložený *Minimální program prevence sociálně-patologických jevů* na letošní školní rok zohledňuje aktuální problémy ve škole. Průběžné plnění preventivního programu škola každoročně vyhodnocuje. Program se zaměřuje zejména na výchovu dětí ke zdravému životnímu stylu a kvalitnímu trávení volného času.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce ve zvláštní škole

Hospitováno bylo v sedmi hodinách u sedmi z celkového počtu osmi vyučujících předmětu. Více než ve dvou třetinách zhlédnutých hodin byla bezprostřední příprava na vyučování promyšlená po stránce metodické a většinou i organizační. Naplánované aktivity korespondovaly se vzdělávacími cíli stanovenými v návaznosti na učivo předcházejících hodin. System dlouhodobého plánování výuky je zaveden a v praxi uplatňován. Časové tematické plány učiva vypracované vyučujícími jsou v souladu s učebními osnovami. Z hlediska náročnosti byly vzdělávací cíle přiměřené vědomostem a dovednostem žáků.

Celkovou kvalitu výuky zčásti ovlivnila chybějící odborná a pedagogická způsobilost, téměř nulové pedagogické zkušenosti a částečně i nedostatky, které byly zjištěny u plně kvalifikovaného pedagoga. Ostatní vedli výuku po věcné, odborné i metodické stránce bez závažnějších nedostatků, snažili se uplatňovat vědomosti získané dalším vzděláváním.

V kvalitě materiální podpory výuky byly zásadní rozdíly. Zatím co na jedné straně převládá část učitelů dostupné pomůcky účelně využívala - žáci pracovali s učebnicemi, pracovními sešity, přehledy probíraného učiva, kartičkami, poštovními poukázkami, namnoženými materiály, obrázky, na druhé straně měli žáci možnost pracovat pouze s učebnicí, sešitem a byla využita tabule. Vhodná volba pomůcek žákům usnadňovala porozumění probíranému učivu, zvyšovala jejich zájem o učení a umožňovala jim samostatnou práci. Nástěnné a další učební materiály ve většině učeben poskytovaly žákům dostatek informací k probíranému učivu. Rozdílná byla i didaktická a estetická podnětnost jednotlivých učeben.

Promyšlená organizace zdařilých hodin umožňovala efektivní využití vyučovacího času. Činnosti byly zařazovány účelně, v jejich výběru se uplatňovala nápaditost učitelek, žáci měli příležitost samostatně řešit zadané úkoly. Učivo bylo dostatečně procvičováno, ze znalostí žáků prezentovaných v hodinách bylo zřejmé, že mu rozumí. Učitelky žáky podle potřeby upozorňovaly na případná úskalí, individuální přístup měl formu pomoci s řešením zadaného úkolu. Ve dvou hodinách byla zařazena skupinová práce, při níž byli žáci vedeni k uplatňování principů spolupráce. V jednom případě učitelka do výuky vhodně začlenila prvky aktivního sociálního učení či se projevila individualizace výuky. V hodině jedné vyučující bylo zřejmé uplatňování integrujícího pojetí vyučovacího procesu. Ve zbývajících hodinách byla výuka organizovaná jako frontální, kdy většinou chyběla aktivní činnost žáků.

V převaze bylo dbáno na dodržování principů psychohygieny. Přirozenou relaxací bylo zejména časté střídání činností, zařazování herních prvků, soutěže nebo písničky, popřípadě změna pracovních míst (střídání práce v lavicích a u tabule). V rámci přípravy na psaní byla zařazena cvičení na rozvoj jemné motoriky rukou. Tempo výuky bylo přiměřené, respektovalo individuální psychomotorické dispozice žáků. Zhruba v jedné třetině hodin však žáci neměli téměř žádnou možnost relaxace, po celou dobu vyučování seděli v lavicích, zařazené činnosti byly jednotvárné, což se nepříznivě projevilo v jejich koncentraci pozornosti.

Hodiny s vhodnou a věku přiměřenou motivací se vyznačovaly zájmem žáků o výuku a aktivitou. Jejich pozitivní přístup k činnostem posilovaly průběžné hodnocení a povzbuzování ke splnění úkolu. Žáci neměli obavy z prověřování vědomostí, to učitelé zařazovali vždy až po důkladném procvičení učiva.

Komunikace a vzájemné vztahy mezi učiteli a žáky byly bezproblémové, založené na akceptování dohodnutých pravidel jednání. Ve třech hodinách byla podpora rozvíjení komunikativních dovedností žáků ze strany vyučujících vysoká, v ostatních nebyly učitelé důsledně vyžadovány odpovědi celou větou a žáci vedeni k rozvíjení souvislého mluvního projevu.

Hodnocení výsledků učení žáků v hodinách bylo většinou pozitivní, zaměřené na zvládnuté dovednosti a osvojené vědomosti a zohledňovalo individuální předpoklady jednotlivých žáků pro vzdělávání. Závěrečné hodnocení nebylo uplatněno v jedné hodině, zhruba v 30 % absentovalo ocenění individuálního pokroku nebo sebehodnocení žáků. Úroveň zápisů v sešitech žáků i ostatních jejich písemných projevu je standardní. Písemné práce jsou ve výjimečných případech nedůsledně opravovány.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy jsou v českém jazyce hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice ve zvláštní škole

Bylo hospitováno v sedmi hodinách matematiky u sedmi z osmi odborně a pedagogicky způsobilých učitelů tohoto předmětu. Ojedinele nedokázali někteří z nich své poznatky získané studiem využít. Učitelé mají k rozvržení učiva stanoveného osnovami zpracovány časové tematické plány, jejich bezprostřední příprava na výuku byla v převaze zodpovědná.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách. Ke zvýšení názornosti výuky byly využívány různé didaktické pomůcky (číselné řady, pracovní listy, karty se zpětnou vazbou, kapesní kalkulátory, PC, připravená tabule, modely předmětů, autoatlas...). Učebnice či pracovní sešity byly v hodinách využívány efektivně.

Požadavky na psychohygienu výuky byly většinou respektovány. Ve třídách bylo větráno, výuka nepřesahovala do přestávek, dle potřeby byly začleňovány relaxační chvílky, které nebyly samoučelné a většinou souvisely s výukou (změna místa při výuce – práce v lavici, u tabule). Zhruba v jedné třetině sledovaných hodin zařazování přirozených relaxačních prvků nebo střídání pracovních míst zcela chybělo.

V převážné části sledovaných hodin byla patrná snaha vyučujících o dodržení jejich jednotné struktury (úvodní motivace, aktualizace učiva z předešlých vyučovacích hodin – dodržování principu návaznosti učiva, splnění vzdělávacího cíle, shrnutí učiva a zhodnocení vyučovací jednotky). Byla také většinou příznačná nestresující atmosféra. V nejzdařilejších hodinách byly využívány různé formy a metody práce (samostatná práce žáků, práce ve dvojicích, skupinová práce, činnostní výuka, práce s chybou, hry, soutěže ...). Ve třídách se spojenými ročníky vyučující vyváženě zařadili přímou práci s žáky a jejich samostatnou činnost. Diferenciace nároků spočívala v individuální pomoci slabším žákům, ale i v zadávání dalších úloh rychlejším žákům. Učitelé si často ověřovali pochopení probíraného učiva žáky.

Žáci respektovali dohodnutá pravidla jednání a chování. Rezervy byly v důsledném rozvoji jejich komunikativních dovedností, ne všichni učitelé vyžadovali od žáků odpovědi celými větami a snažili se o to, aby žáci odůvodňovali svoje postupy. Verbální projev vyučujících byl v převaze srozumitelný a přiměřený věku a rozumové úrovni žáků, ale někdy pedagogové nepoužívali důsledně spisovnou češtinu. Pozornost, která je věnována úpravě v žákovských sešitech je rozdílná. Přesto, že většina učitelů záznamy pravidelně kontroluje a opravuje, vede žáky k systematickému zápisu a dbá na solidní úpravu sešitů, tak úprava částí žákovských písemností není pěkná (vytrhané listy, neopravené zápisy...).

Úvodní motivace spočívala spíše v seznámení žáků s tématem, než s průběhem a cílem hodiny, právě tak upozornění na praktické využití učiva bylo ojedinělé. Během výuky uplatňovali učitelé především povzbuzování, pochvalu za dílčí úspěchy. V nejzdařilejších hodinách přispívaly k vysoké aktivitě žáků i časté změny činností, mezipředmětové vztahy, demonstrace, práce na PC a sladká odměna.

Klasifikace je do žákovských knížek zapisována pravidelně, její četnost plně postačuje, v ojedinělých případech má však i demotivující charakter pro velké množství nedostatečných. Většina učitelů v závěru věnovala dostatek času na shrnutí poznatků a zhodnocení průběhu hodiny. Zhodnocení výkonu jednotlivců, dosaženého pokroku a sebehodnocení žáků bylo zařazeno výjimečně stejně jako hodnocení spolužákem nebo i celým kolektivem třídy. Náročnost kontrolních prací byla ve sledovaných hodinách přiměřená znalostem žáků, jejich zařazení následovalo až po důkladném zopakování a procvičení učební látky. Žáci měli na vypracování dostatek času, respektováno bylo jejich individuální psychomotorické tempo.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice ve zvláštní škole jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pracovním vyučování

V průběhu inspekční činnosti byly provedeny hospitace ve všech ročnících, s výjimkou čtvrtého ročníku a skupin pracovního vyučování chlapců pátého a šestého ročníku a devátého ročníku, jejichž vyučující byli v době inspekční činnosti nemocní. Do čtvrtého ročníku probíhá výuka koedukovaně, od pátého ročníku odděleně. Při nekoedukované výuce jsou často činnosti přizpůsobovány podle specifických zájmů dívek a hochů. Předprofesní příprava je zařazována do doplňkových hodin žákům sedmých až devátých ročníků. Týdenní hodinová dotace byla v souladu s povoleným učebním plánem předmětu. Dlouhodobé plánování v časově tematických plánech učiva zcela neodpovídalo, až na výjimky, požadavkům učebních osnov ve smyslu rovnoměrného rozložení jednotlivých složek předmětu. Stanovení cílů výuky v bezprostřední přípravě vyučujících na jednotlivé hodiny nebylo rozpracováno s ohledem na jednotlivé věkové kategorie (ročníky) ve skupinách, formy, metody práce a pomůcky byly zvoleny většinou účelně.

Chybějící odborná a pedagogická způsobilost jednoho z vyučujících a absence jeho pedagogické praxe se projevila v bezprostředním plánování, především ve výběru vhodných vyučovacích metod, organizaci výuky a hodnocení žáků. Výuka u všech vyučujících byla po věcné a odborné stránce správná.

Materiální podpora sledované výuky byla dobrá, všechna pracoviště měla běžnou úroveň, vyučování bylo podporováno názornými pomůckami a základním materiálem, ve většině hodin ukázkou finálního výrobku, předvedením pracovního postupu s absencí zdůraznění praktického využití výrobku. Organizací výuky jsou vytvářeny solidní podmínky pro dodržování psychohygienických zásad. Učebny jsou světlé a prostorné, čisté a v rámci možností, s ohledem na opotřebovanost se snahou o vytvoření estetického prostředí. Rezervy

jsou v používání žáky a většiny učitelů pracovního oděvu, ne vždy byly připomenuty základní bezpečnostní pravidla při práci.

Organizační pokyny vyučujících byly jasné a srozumitelné. Úvodní instruktáž probíhala odborně správně a téměř vždy v souladu s didaktickými zásadami. Při realizaci výuky nebyly vždy vhodně zohledňovány věkové kategorie ve skupině (více ročníků), individuální potřeby, schopnosti a možnosti žáků, jejich aktuální stav, organizace hodin v plné míře neumožňovala všem úspěšné uplatnění. Žáci nebyli vedeni k vzájemné kooperaci i samostatné práci. Ve dvou hodinách žáci problémově zvládali úklidové práce.

Vyučujícím se dařilo ve velké většině žáky vhodně motivovat. V průběhu vyučování žáci projevovali kladný vztah k pracovním činnostem, většinou aktivně spolupracovali v rámci jednotlivých činností s učiteli, výjimečně se spolužáky.

Klidnou atmosféru, celkovou úspěšnou komunikaci a dobrou atmosférou v polovině sledovaných tříd narušovalo chování problémových žáků. Ti pravidla jednání a chování ne vždy respektovali a akceptovali a vyučující je pokaždé nedokázali řešit adekvátním způsobem. Prostor pro diskusi a komunikaci nebyl vytvářen. Verbální i neverbální komunikace vyučujících byla na standardní úrovni.

Hodnocení žáků učiteli bylo ojedinele průběžné, kdy především učitelé v nižších ročnících projevovali snahu o pozitivní povzbuzování, v závěru se pedagogové uchylovali pouze k objektivnímu, avšak obecnému hodnocení chování žáků, ve třech případech chybělo zcela. Právě jako ocenění snahy a pokroku nebylo uplatňováno. Motivujícím prvkem je pro žáky vystavení jejich výrobků ve třídě nebo využití pro výzdobu školy či umístění na výstavě, kterou škola periodicky pořádá pro širší veřejnost. Méně motivující a málo informativní pro rodiče je způsob klasifikace, který uvádí pouze téma pracovní činnosti a ne dovednost, za kterou je žák hodnocen. Četnost známek v žákovských knížkách je dostačující.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pracovním vyučování jsou na základě zjištěných skutečností dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vzhledem ke specifické škole systém vnější evaluace není zaveden. Pro zjišťování výsledků vzdělávání slouží běžné způsoby ověřování znalostí dětí formou ústního zkoušení a zadávání čtvrtletních prověrek. Prováděná analýza slouží především ke korigování dalších výukových požadavků na žáka.

Ke srovnávání s vnějším prostředím slouží účast a umístění žáků školy v různých soutěžích, např. literární, výtvarné a rukodělné, sportovní a dopravní, pravidelně se žáci prezentují svými výrobky na výstavách k různým příležitostem.

Sledovaná výuka měla celkově dobrou úroveň.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

Realizace činnosti školní družiny (dále jen ŠD)

Plán práce činnosti ŠD je přílohou plánu práce školy, který jednoznačně stanovuje priority a záměry, zastoupeny jsou v něm rovnoměrně odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti a příprava na vyučování. Jeho předností je respektování věkových a individuálních aspektů jednotlivců. Vychovatelka se pravidelně zúčastňuje pedagogických rad, spolupracuje s ostatními pedagogy, školní družina se podílí na společných akcích školy.

Práce školní družiny navazuje na výchovně-vzdělávací činnost školy.

Vnitřní dokumentace – přehled výchovné práce, zápisové lístky, docházkový sešit je vedena přesně a přehledně. Zápisy vyplněné v *přehledu výchovně-vzdělávací práce* ve školní družině, ve kterém je veden i přehled docházky žáků, podrobně a konkrétně zachycují průběh výchovy a vzdělávání žáků, příchody a odchody. Zápisové lístky slouží jako podklad pro přijetí žáka do tohoto zařízení. Řád školní družiny obsahuje veškerá ustanovení stanovená metodickým pokynem k postavení, organizaci a činnosti školních družin.

Povinná dokumentace průkazným způsobem zachycuje průběh výchovně-vzdělávací činnosti školní družiny.

Organizace a průběh činností ve školní družině

Činnost školní družiny je organizovaná efektivně a v souladu s potřebami dětí a požadavky jejich zákonných zástupců. Ranní provoz je stanoven v době od 7 do 8 hodin a odpolední od konce vyučování do 14 hodin. Především do odjezdů dopravních spojů přespolních dětí. Chybějící kvalifikace vychovatelky neměla negativní vliv na kvalitu organizace a průběhu činnosti ŠD. Organizace sledovaných činností byla promyšlená a splňovala účel. Provoz respektuje psychohygienické zásady, včetně pitného režimu.

Sledovaná odpočinková a zájmová činnost respektovala požadavky pedagogiky volného času a odpovídala předložené dokumentaci. Dobrovolnost, přiměřenost a zájem žáků jsou upřednostňovány před řízenými činnostmi. Žák si může vybrat z nabídky, která je mu nejbližší. Žáci se díky pestré a zajímavé nabídce činností zapojili do práce tvořivě a se zájmem. Vychovatelka svým přátelským přístupem a empatií vytvořila příznivou atmosféru.

Průběh a organizace výchovně-vzdělávací činnosti školní družiny byly hodnoceny jako velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené v aktuálním rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jsou v souladu s údaji, které jsou uvedeny ve zřizovací listině.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT dne 28. března 2002, s účinností od 6. prosince 2001, čj. 16 221/02-21

2. Zřizovací listina vydaná Středočeským krajem dne 6. prosince 2001, s účinností od 1. října 2001, čj. OŠMS/5880/2001 včetně její změny čj. OŠMS/21976/200
3. Nájemní smlouva uzavřená mezi Městem Kutná Hora a Zvláštní školou J. A. Komenského Kutná Hora, ze dne 17. prosince 2003, bez uvedení čísla jednacního
4. Inspekční podkladová dokumentace
5. Třídni knihy a třídni výkazy školního roku 2003/2004
6. Katalogové listy žáků, podklady k zařazení žáků do ZvŠ, rozhodnutí o vřazení žáků do ZvŠ
7. Aktuální rozvrh hodin, úvazky jednotlivých učitelů, náplně práce
8. Režim školy pro žáky – vnitřní školní řád ze dne 1. září 2002
9. Řády odborných pracoven (PC učebny, školní dílny, tělocvičny, cvičné kuchyně, školního hřiště, knihovny)
10. Inspekční zpráva čj. 031 209/98-4041
11. Personální dokumentace
12. Výběr žakovských prací a knížek
13. Hospitační záznamy školních inspektorek
14. Hospitační záznamy vedení školy
15. Soubor dokumentů pro organizační zabezpečení školního roku 2003/2004 (plány práce včetně plánu výchovné poradkyně, environmentálního vzdělávání, DVPP), rozvržení pracovní doby, personální zabezpečení provozu školy, jmenování, pověření
16. Organizační řád školy ze dne 1. října 2001, ředitelka
17. Vnitřní platová směrnice školy
18. Provozní řád školy (organizační režimy pracovního vyučování, práce na pozemku, stravovací režim)
19. Pokyny ředitelky k vedení záznamů školní dokumentace ze dne 1. října 2001, ředitelka
20. Plán personálního rozvoje pedagogických pracovníků na období 2001/2005, ze dne 9. července 2003
21. Kritéria pro stanovení osobního ohodnocení pro pedagogické a správní pracovníky, ze dne 1. května 2003, ředitelka
22. Plán hospitační a kontrolní činnosti pro školní rok 2003/2004
23. Dokumentace výchovné poradkyně
24. Dokumentace školní družiny – přehled výchovně-vzdělávací práce, zápisní lístky, řád školní družiny ze dne 1. října 2001, docházkový sešit, aktuální plán činnosti školní družiny

ZÁVĚR

Personální podmínky výchovné a vzdělávací činnosti byly hodnoceny celkově jako velmi dobré. Vzhledem k předmětu inspekce je úroveň dosaženého vzdělání vyučujících, kteří zajišťovali sledované předměty vynikající. Pouze jeden z nich nesplňoval podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku ve speciální škole. Téměř všichni pedagogové dokázali svoje znalosti získané studiem při výuce účelně uplatňovat. Spíše než absence požadovaného vzdělání měla na kvalitu vyučování negativní dopad absence pedagogické praxe. Kladem je, že se nekvalifikované učitelce dostává v potřebném rozsahu metodického vedení. Z hlediska požadovaného vzdělání je personální zajištění provozu školní družiny dobré. Vytvořený organizační systém je vzhledem k podmínkám a potřebám školy

promyšlený a funkční. Ve způsobu vedení zaměstnanců, v oblasti dalšího vzdělávání a v kontrolním systému převažují pozitiva. Dílčí rezervy přetrvávají v účinnosti některých opatření přijímaných na základě nedostatků zjištěných při kontrolní činnosti.

Stávající nedostatečné prostorové podmínky jsou již v současné době zřizovatelem řešeny. Po přestěhování do nového objektu získá škola pro svou činnost podmínky, které budou jejím potřebám a koncepčním záměrům lépe vyhovovat. Vybavení školy učebnicemi a učebními pomůckami má dobrou úroveň. Rychlejší inovace je limitována finančními prostředky. K dispozici je potřebná didaktická technika i dostatek počítačů. Vybavení školní družiny pomůckami umožňuje realizovat její činnost bez omezení.

V hodnocení úrovně výchovy a vzdělávání byly v jednotlivých hodinách výrazné rozdíly. Sledované hodiny byly hodnoceny ve škále od vynikající až po vyhovující. Výuka je ve zvláštní škole realizována s využíváním jak tradičních, tak moderních výukových metod. V práci zhruba poloviny učitelů je zřejmé naplňování hlavních pedagogických záměrů školy, to je uplatňování aktivizujících metod a forem práce se zohledňováním individuálních možností žáků. V některých hodinách však převažoval rutinním přístup učitele, rezervy byly ve využívání efektivních metod práce a také dostupného materiálního vybavení, žáci nedostávali možnost sebehodnotit svou práci. Převážná většina učitelů projevovala vůči žákům partnerský vztah, žáci respektovali a akceptovali dohodnutá pravidla slušného chování.

Školní družina organizuje svou činnost v souladu s potřebami a požadavky rodičů. Navazuje na činnost školy a nabízí žákům pestrou škálu zájmových a odpočinkových činností. Její práce je hodnocena velmi dobře.

Poslední inspekce proběhla ve škole v prosinci roku 1998. Je zřejmé, že škola realizovala většinu doporučení, která byla uvedena v inspekční zprávě kcns201. Zkvalitnila oblast organizování a vedení pracovníků, nabídla žákům dva nepovinné předměty a možnost výběru ze tří zájmových kroužků. V průměru dobrá práce v oblasti průběhu a výsledků výchovy a vzdělávání přetrvává, výrazné zlepšení v oblasti materiálně-technické je v současnosti realizováno.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jiřina Veselá	J. Veselá v.r.
Členové týmu	Paeddr. Jarmila Tóthová	J. Tóthová v.r.

Další zaměstnanci ČŠI Dana Nulíčková
Václava Suchánková

V Kolíně dne 13. února 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 24. února 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Ludmila Janoušková, ředitelka školy

L. Janoušková v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. ČŠI, Kutnohorská 50, 280 00 Klín II. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel/Krajský úřad – odbor školství	2004-03-30	1069-004041
Rada školy- nezřízena	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.